

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Netwerkkart 24 Cultureel erfgoed

24 Cultureel erfgoed

versie 2019

Crisistypen	<ul style="list-style-type: none">• bedreiging van cultureel erfgoed door rampen, onlusten, bezettingen, aanslagen of gewapend conflict
Bevoegd gezag	<ul style="list-style-type: none">• directeur collectie beherende instelling• minister van OCW• gemeenten en provincies voor (rijks)monumenten en archeologische monumenten• burgemeester of voorzitter veiligheidsregio (openbare orde en veiligheid in het algemeen)
Soorten maatregelen	<ul style="list-style-type: none">• beschermingsmaatregelen roerend cultureel erfgoed op locatie• tijdelijk verplaatsen roerend cultureel erfgoed• beschermingsmaatregelen onroerend cultureel erfgoed• vernietiging archiefbescheiden ter bescherming van informatie

Algemeen

- Cultureel erfgoed betreft roerend en onroerend erfgoed.
- Cultureel erfgoed kan worden bedreigd tijdens rampen, onlusten, een bezetting, aanslag of gewapend conflict.
- Cultureel erfgoed is daarom opgenomen in de Handreiking regionaal risicoprofiel; bovendien is de bescherming van cultureel erfgoed bij een gewapend conflict en bij overstromingen vastgelegd in internationale afspraken.
- Voorbeelden van bescherming van cultureel erfgoed zijn het veiligstellen van collecties bij een dreigende overstroming en het beveiligen van een museum, archief of bijzondere bibliotheek bij onlusten.

Museale rijkscollecties en rijksarchieven

- De minister van OCW is verantwoordelijk voor het merendeel van de museale rijkscollecties en hij is zorgdrager van archieven (van overheid of particulier) die aan een rijksarchiefbewaarplaats zijn overgedragen.
- De ministers van Defensie en Financiën zijn verantwoordelijk voor de museale

rijkscollecties die onder hun ministerie vallen.

- Rijkscollecties (waaronder ook archieven) worden beheerd door collectie beherende instellingen, zoals rijksmusea, andere musea of instellingen, rijksarchiefbewaarplaatsen of het rijk zelf. Rijksarchiefbewaarplaatsen zijn ondergebracht bij de Regionale Historische Centra – RHC.
- In eerste instantie zal de directeur van een collectie beherende instelling eigen maatregelen treffen (bij voorkeur op grond van een eigen integraal veiligheidsplan), waar nodig en indien mogelijk in samenwerking met de reguliere hulpverleningsdiensten.
- De minister van OCW kan aanwijzingen geven aan andere ministers, aan de directeur van een rijksmuseum of aan de directeur van een andere instelling die tevens een rijkscollectie onder zich heeft.
- De minister van OCW kan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, de andere Hoge Colleges van Staat, de directeur van het Kabinet van de Koning en ministers aanwijzingen geven over de zorg voor hun archiefbescheiden.
- De minister van OCW kan aanwijzingen geven aan de commissaris van de Koning

inzake zijn zorg over zijn archief als rijksorgaan, de Algemeen Rijksarchivaris (beheerder van de archieven die berusten in het Nationaal Archief) en aan directeuren van collectie beherende instellingen voor wat betreft rijksarchieven. Hij kan zo nodig zelf beschermingsmaatregelen (laten) treffen.

- Tevens beschikt de minister van OCW in buitengewone omstandigheden – net als alle andere ministers – over een algemene vorderingsbevoegdheid.

Burgemeester en voorzitter veiligheidsregio

- Handhaving van de openbare orde en veiligheid in en rond gebouwen waar collecties worden bewaard, valt onder de reguliere rampenbestrijding en handhaving openbare orde.
- Zo nodig kan een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio *subsidiar* zijn noodbevoegdheden toepassen om de vereiste beschermingsmaatregelen te laten treffen ten aanzien van een collectie zelf (zoals verplaatsing).
Subsidiar: in beginsel worden deze beschermingsmaatregelen getroffen door de partijen in de keten van bescherming cultureel erfgoed, tenzij de tijd dat niet toelaat.

Andere collecties, onroerend cultureel erfgoed

- De directeur van een andere collectiebeherende instelling of de eigenaar/beheerder van onroerend cultureel erfgoed (met inbegrip van rijksmonumenten) zou de nodige eigen beschermingsmaatregelen moeten treffen, waar nodig en indien mogelijk in samenwerking met de reguliere hulpverleningsdiensten.
- Zo nodig kan een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio zijn noodbevoegdheden toepassen om de vereiste beschermingsmaatregelen te laten treffen.

Vernietiging archiefbescheiden

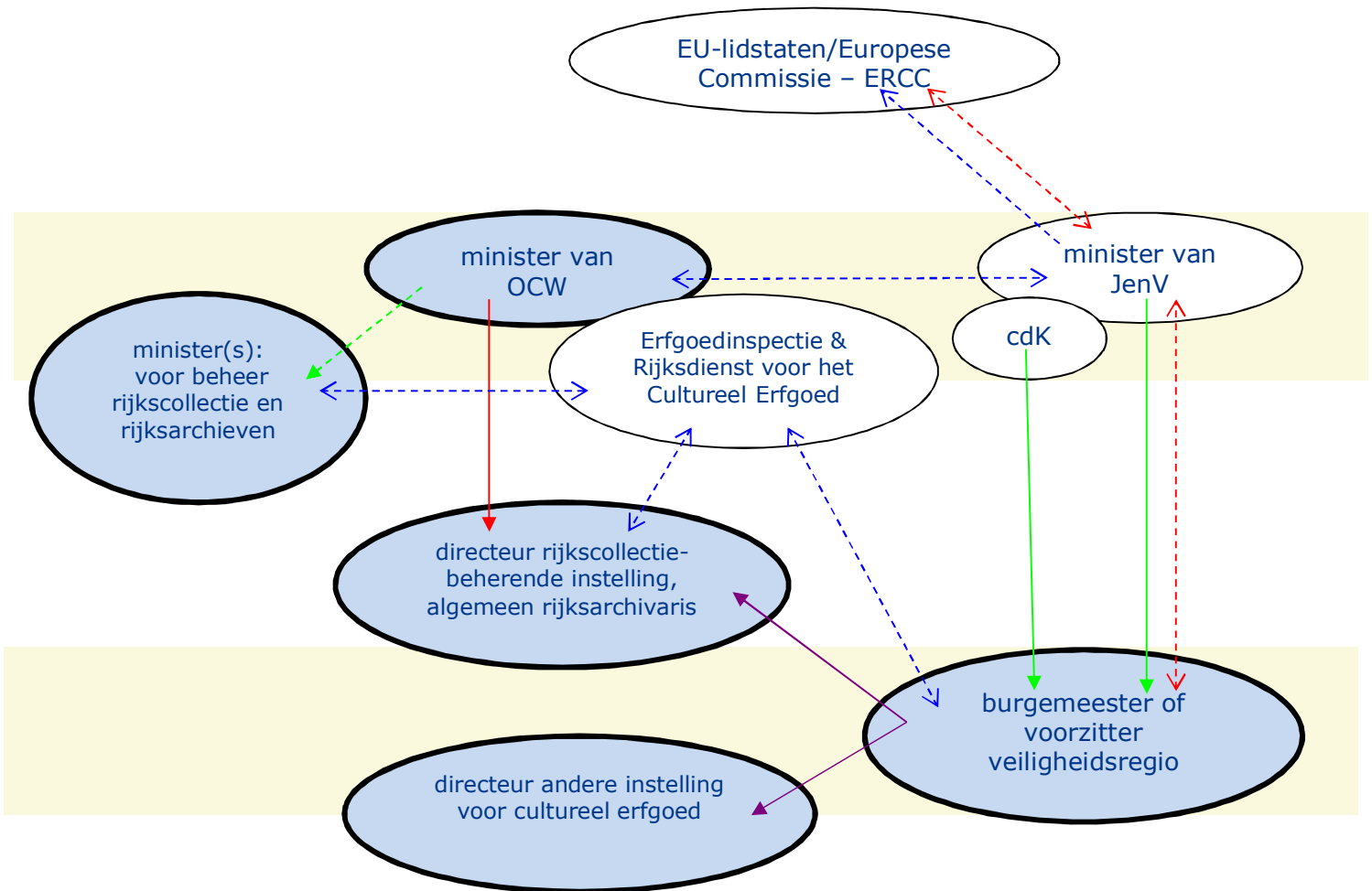
- Met name in het geval van oorlog of oorlogsgevaar kan vernietiging van archiefbescheiden zijn vereist om te voorkomen dat staatsgeheimen en andere vitale gegevens in verkeerde handen komen.
- Het is niet van belang of dit materiaal voor blijvende bewaring is bestemd.
- Ministeries zijn verplicht om maatregelen te treffen indien het nodig is staatsgeheimen te vernietigen (binnen 24 uur) of onbruikbaar te maken.

Europese Unie

- Lidstaten zijn verplicht om elkaar te informeren, alsook de Europese Commissie, in het geval van situaties die ernstige gevolgen kunnen hebben voor onder meer eigendommen, waaronder cultureel erfgoed, of als situaties grensoverschrijdende gevolgen (kunnen) hebben.
- Het algemene mechanisme voor bijstand bij rampen (via het ERCC – *Emergency Response Coordination Centre*) kan ook worden benut ter bescherming van cultureel erfgoed, zie de *Bestuurlijke Netwerkaart rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde*.

functionele keten cultureel erfgoed

algemene keten

- - - - -> Informatie en afstemming
- - - - -> Bijstand
- - - - -> Maatregelen jegens bevolking/bedrijven
- - - - -> Bestuurlijk toezicht, tevens onderlinge informatie
- - - - -> Maatregelen OCW ten aanzien van rijksarchiefbewaarplaatsen of rijkscollecties
- - - - -> Aanwijzingen over beheer van rijkscollecties en zo nodig overname van beheer en over beheer rijksarchieven en zo nodig last onder bestuursdwang

NB 1. In dit schema staan niet de ministers van Defensie en van Financiën vermeld; zij zijn verantwoordelijk voor de onder hun vallende collecties.

NB 2. De Erfgoedinspectie en – indien in bruikleen uitgegeven door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed – ook deze rijksdienst, dienen bij schade te worden geïnformeerd.

NB 3. Voor OCW zijn geen rijksheren aangewezen. De informatierol ten opzichte van een gemeentelijk of regionaal beleidsteam kan worden vervuld door de RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).

NB 4. Onder rijksarchieven vallen ook de archieven van de cdK als rijksorgaan.

NB 5. Last onder bestuursdwang voor beheer rijksarchieven kan niet jegens Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, de andere Hoge Colleges van Staat en het Kabinet van de Koning.

Colofon

Titel: Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing
Datum: April 2019
Status: Definitief
Versie: Achtste druk
Auteurs: Merijn ten Dam en Ernst Brainich
Projectleider: Oscar Koebrugge
Omslag: Rob Kruitwagen
Copyright: IFV en provincie Noord-Holland
Eindverantwoordelijk: IFV, afd. Onderzoek en kennisdocumenten

Alle rechten voorbehouden. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld. Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade, die zou kunnen voortvloeien uit enige fout of onzorgvuldigheid, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
T 026 355 24 00
www.ifv.nl

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen.

Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
026 355 24 00
www.ifv.nl